

Свінцицький А.В.

Національна академія Служби безпеки України

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЕКСПЕРТА, СПЕЦІАЛІСТА ТА ФАХІВЦЯ В ГАЛУЗІ ПРАВА ЯК СУБ'ЄКТІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Наукова стаття спрямована на визначення характерних ознак правового статусу експерта, спеціаліста та фахівця в галузі права, як суб'єктів кримінального процесу, аналізу відмінних та спільних ознак правового статусу даних суб'єктів, а також детальний аналіз процесу залучення експерта, спеціаліста та фахівця до кримінального провадження. Актуальність обраної авторами теми зумовлена схожістю обраних категорій, обсягу їх повноважень, що у свою чергу несе за собою виникнення ряду проблем в тлумаченні та застосуванні норм законодавства в даному аспекті на практиці. В умовах активної інтеграції спеціальних знань у судочинство, коли всі судові справи потребують висновків експерта, спеціаліста та фахівця, проблеми правового статусу даних суб'єктів набувають особливої актуальності. Адже захист прав та свобод особи в ході кримінального провадження є багатостановою та доволі складною роботою органів досудового розслідування та суду, що базується на опрацюванні значного обсягу доказів та додаткової спеціальної інформації.

Тому дуже часто залучення в хід кримінального провадження експерта, спеціаліста або ж фахівця є обов'язковим та необхідним, адже зазначені суб'єкти володіють певним обсягом знань в тій чи іншій сфері, а тому є важливими учасниками кримінального процесу. Більше того процес та обсяг залучення експерта, спеціаліста та фахівця, наявність схожих та відмінних особливостей у їх діяльності не може залишитись без уваги з боку криміналістичної науки в рамках розроблення конкретних методів вдосконалення експертної діяльності, діяльності спеціаліста та фахівця в галузі права та підвищення ефективності такої діяльності.

В статті проаналізовано процесуальне становище зазначених суб'єктів, що визначене чинним Кримінальним процесуальним кодексом України, спеціальними нормативно-правовими актами, а також пропозиціями, винесеними на розгляд Верховної Ради України щодо регулювання процесуального становища фахівця.

Ключові слова: експерт, експертна діяльність, висновок експерта, спеціаліст, фахівець в галузі права, правовий статус.

Постановка проблеми. Правове регулювання експертної діяльності, діяльності спеціаліста та фахівця в галузі права містить в собі ряд прогалин, що негативно впливають на хід досудового розслідування, розгляду справи по суті та кримінальне провадження загалом. Варто зазначити, що це стосується насамперед проблем визначення правового статусу вказаних вище категорій, обсяг наданих прав та обов'язків спеціалісту, експерту та фахівцю, гарантій та межі їх діяльності, а також відповідальність, до якої можуть бути притягнуті експерти, спеціалісти та фахівці за порушення вимог та невиконання покладених на них чинним КПК України та спеціальними законами обов'язків. Важливим є порівняльний аналіз правового статусу експерта, спеціаліста та фахівця в галузі права, адже на основі отриманих висновків та надання конкретних пропозицій можливим

є подальше врегулювання повноважень вказаних суб'єктів та закріплення на законодавчому рівні чіткого розподілу прав та обов'язків за кожним із аналізованих нами суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляд питання правового статусу експерта, спеціаліста та фахівця в галузі права здійснювали наступні науковці: Т.В. Авер'янова, В.М. Абрамова, Ф. Е. Давудов, Г. М. Надгорний, Ю. Підгорецька, Н. Рогатинська, Н. Мамченко, Р. С. Белкін, В. Ю. Шепітько, Р. Л. Сопільник, А. Коні, Ю. С. Шемшученко, Б.В. Романюк, А.Ф. Волобуєв, І.В. Пиріг тощо. Законодавчу базу становлять Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України «Про судову експертизу», Інструкція «Про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки

та призначення судових експертиз та експертних досліджень», проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо науково-консультативного забезпечення у кримінальному провадженні та провадженні в справах про адміністративні правопорушення».

Метою статті є порівняльний аналіз правового статусу експерта, спеціаліста та фахівця в галузі права, а також виявлення їх спільних та відмінних рис.

Виклад основного матеріалу. Правовий статус експерта, спеціаліста та фахівця в галузі права являє собою певний обсяг прав та обов'язків, якими володіють вказані суб'єкти та які здійснюють їх реалізацію в ході своєї професійної діяльності. Правовий статус також включає в себе питання відповідальності за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків або порушення встановлених правил та норм чинного законодавства.

Варто зазначити, що кримінальний процес вже багато століть являє собою сукупність багатоетапних дій, до виконання яких залучаються, окрім правоохоронних органів, також люди, які наділені спеціальними знаннями. Таких людей на території нашої держави здавна називали «обізнаними людьми», а німецьке та французьке законодавство містило згадки про так званих помічників суддів «*richtergehilfe*» та «*auxiliaries*» відповідно. В Італії таких осіб називають «*perito*», якщо вони залучаються уповноваженими органами до справи. Якщо клопочуть про залучення таких осіб самі сторони, то їх називають «*technicien*», або в перекладі на українську мову «експерт» [1, с. 125-126].

Доцільно відмітити в рамках нашого дослідження, що саме слово «експерт» походить від латинського, перша його частина «*ex*» означає зовні, за межами, а друга «*peritus*», що означає кваліфікований, досвідчений, майстерний, обізнаний.

А. Коні зазначав, що під час судового розгляду справ частим явищем є опрацювання досліджень з різних сфер життєдіяльності суспільства, наприклад, медицині, мистецтва, з метою отримання необхідних даних для вирішення справи по суті. Більше того, експерти, які є компетентними в тій чи іншій галузі знань, надають відповідні висновки, які базуються на їхньому досвіді, навичках та знаннях, що підтверджені відповідними документами (наприклад, документом про вищу освіту). При цьому, відношення експертів до вини або невинуватості підозрюваного, обвинуваченого (підсудного) є неважливим. П. Коні також вказує

на те, що отриманий висновок експерта не вважається судом обов'язковим та наперед встановленим доказом, проте, якщо наявні заперечення до такого висновку, то такі заперечення повинні бути суворо обґрунтовано [2, с. 229]. Зазначене знайшло своє відображення в Кримінальному процесуальному кодексі України, а саме в ч. 2 ст. 94, де зазначається, що жоден доказ не має наперед встановленої сили [3].

Саме поняття «експерт» зазнало значних трансформацій за останні роки. До прикладу Ю. Шемшученко під експертом розуміє компетентну особу, яка володіє певним рівнем кваліфікації, має відповідний науковий або практичний досвід та володіє спеціальними знаннями, що підтверджується документами про освіту тощо [4, с. 332]. У свою чергу В. Романюк зазначає, що експерт володіє певними знаннями, досвідом та вміннями, які є необхідними для надання конструктивних та обґрунтованих висновків і відповідей на питання, які мають важливе значення для вирішення справи по суті [5, с. 163]. Тобто, можемо зробити висновок, що експерт – це особа, яка компетентна у своїй галузі та на підставі свого досвіду та знань спроможна надавати кваліфіковані роз'яснення та консультації.

На законодавчому рівні поняття «експерт» та його характерні ознаки закріплено у Кримінальному процесуальному кодексі України, а також в Законі України «Про судову експертизу» та Інструкції «Про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень». Стаття 69 Кримінального процесуального кодексу України зазначає, що експертом вважається особа, яка вільно володіє конкретно визначеним обсягом технічних, наукових та спеціальних знань та має, згідно з Законом України «Про судову експертизу», право на проведення експертиз. Така особа наділяється правом проводити дослідження різноманітних явищ, процесів, об'єктів, які містять в собі ті чи інші відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення. На основі проведеного дослідження експерт вправі надати висновок, де будуть зазначені відповіді на питання, які виникають в ході кримінального провадження та безпосередньо відносяться до сфери, в якій експерт є компетентним [3].

Згідно з положеннями Закону України «Про судову експертизу», експертом вважається особа, яка володіє необхідним та достатнім обсягом

знань для надання висновків із досліджуваних питань, має відповідну вищу освіту, освітньо-кваліфікаційний рівень, має пройдену відповідну підготовку та отриману кваліфікацію судового експерта з певної спеціальності [6].

Важливим моментом є те, що експерт – це особа, яка відповідає вказаним вище критеріям, тобто пройшла спеціальну підготовку та отримала відповідну кваліфікацію, що є підставою для внесення її до Реєстру атестованих судових експертів. Це у свою чергу дає їй підстави проводити експертизу та надавати офіційні висновки. Більше того, експерт не може бути зацікавлений в рішенні судом справи по суті, не перебуває у службовій або іншій залежності від сторін кримінального провадження або потерпілого та не має у справі жодного особистого інтересу. Зазначене повинно бути висвітлено та доповнено в чинному КПК України, а саме в ст. 69 з метою унеможливлення помилкового тлумачення правового статусу експерта.

До основних прав експерта відносять наступне:

- Ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, що мають безпосереднє відношення до вчиненого правопорушення;
- Клопотання про надання додаткових даних, зразків і матеріалів, що необхідні для повного надання висновку;
- Бути присутнім під час вчинення процесуальних дій, що стосуються предметів та об'єктів дослідження;
- Зазначення у висновку експертизи всіх відомостей, які мають безпосереднє відношення та були виявлені в ході опрацювання всіх отриманих матеріалів (експерт зобов'язаний також вказати нововиявлені відомості, що мають значення для провадження, з приводу яких експерту не були задані питання);
- Отримати винагороду за виконану ним роботу, а в разі наявності додаткових витрат в ході проведення експертизи – має право на їх відшкодування;
- Клопотання про забезпечення безпеки в разі потенційної загрози життю чи здоров'ю;
- З дозволу особи або органу, які призначили судову експертизу, бути присутнім під час проведення слідчих чи судових дій і заявляти клопотання, що стосуються предмета судової експертизи;

Важливо зазначити також те, що експерт в силу покладених на нього законом обов'язків не може за власною ініціативою організувати збір інформації та матеріалів для подальшого проведення експертиз. Якщо екс-

перта не забезпечили необхідним обсягом даних, матеріалів та зразків для надання вичерпних відповідей на питання – в такому випадку він може написати заяву про відмову від проведення експертизи. Така заява повинна бути вмотивованою. Також важливим є те, що за умови неможливості проведення експертизи в силу відсутності в експерта необхідного обсягу знань – експерт може клопотати про залучення інших експертів.

До основних обов'язків експерта відносять:

- Проведення експертизи і надання обґрунтованого письмового висновку на поставлені питання здійснюється виключно самим експертом;
- Якщо є необхідність в роз'ясненнях висновку – експерт зобов'язаний їх надати;
- В разі виклику в суд – зобов'язаний прибути та дати відповіді під час проведення допиту;
- Експерт зобов'язаний забезпечити цілісність об'єкта експертизи. Проте якщо для проведення комплексного дослідження необхідно частково пошкодити або знищити об'єкт – в такому випадку експерт зобов'язаний одержати дозвіл від тієї особи, що залучила експерта;
- Без дозволу особи, що залучила експерта до проведення дослідження, або суду експерт не має права розголошувати відомості, які йому стали відомі в силу проведеної експертизи;
- За наявності обставин, визначених законом, заявити самовідвід [3; 6].

Експерт несе передбачену законом відповідальність в тому випадку, коли він надав завідомо неправдивий висновок або ж не виконав без поважних причин покладені на нього обов'язки; у випадку самостійного збирання матеріалів та інформації для проведення експертизи; передоурчення виконання своїх обов'язків; порушення умов зберігання отриманих для експертизи матеріалів тощо.

Для отримання додаткової професійної допомоги та додаткових пояснень в ході кримінального провадження також залучаються спеціалісти. Залучення спеціаліста у кримінальне провадження має важливе значення для справи, адже його узагальнення містять фактичні дані, які підлягають аналізу, співставленню з іншими матеріалами і є підставою для формулювання висновків щодо фактичних обставин справи [7, с. 148].

А.Ф. Волобуєв спеціалістом називає особу, яка обізнана у спеціальних знаннях в конкретній галузі і залучається до розслідування та розкриття кримінальних правопорушень [8, с. 28]. У свою чергу І.В. Пиріг спеціаліста характеризує як особу, яка володіє певним багажем спеціальних

знань, навичок та вмінь у застосуванні технічних засобів та надає допомогу в процесі виявлення, фіксації та вилученні об'єктів, які можуть містити інформацію про правопорушення. Спеціаліст здатний надавати консультації та різного роду технічну допомогу під час безпосереднього досудового розслідування та розгляду справи по суті судом [9, с. 512].

Згідно з положеннями чинного Кримінального процесуального кодексу України, а саме статті 71, спеціалістом є особа, яка на основі спеціальних навичок та знань, якими вона володіє, може надавати консультації, роз'яснення, висновки та довідки в ході досудового розслідування та розгляду справи судом по суті з питань, які неможливо вирішити без спеціальних навичок та знань [3].

За загальним правилом спеціаліст залучається судом під час розгляду справи або самими сторонами під час досудового розслідування для виконання різного роду технічних завдань, наприклад складання схем, креслень, планів, фото та відеозйомки, відбір матеріалів для подальшої експертизи.

До основних прав спеціаліста відносять:

- Задавати питання учасникам процесуальної дії з дозволу сторони кримінального провадження, яка його залучила, чи суду;
- Мати доступ до користування приладами, обладнанням та технічними засобами;
- При наявності характерних обставин, що становлять особливий інтерес для сторін кримінального провадження – в обов'язковому порядку про них повідомити;
- У висновку надавати відповіді на питання, а також додаткову інформацію, яка стала йому відома, але щодо якої не були поставлені питання;
- Знайомитися з протоколами процесуальних дій, в яких він брав участь, і подавати до них зауваження;
- За виконаний обсяг роботи має право на отримання винагороди;
- Клопотати про забезпечення безпеки в разі потенційної загрози життю чи здоров'ю;
- Надавати висновки, довідки та узагальнення з тих питань, в яких він компетентний в ході досудового розслідування кримінальних проступків.

До основних обов'язків спеціаліста відносять:

- Вчасне прибуття за викликом до суду, прокурора, слідчого та дізнавача з необхідними пристроями, приладами та технічним обладнанням;
- Не розголошення інформації, що стала відома спеціалісту в ході виконання ним своїх

обов'язків, та інформації, що стосується безпосередньо самого кримінального провадження;

– В разі необхідності надавати пояснення та виконувати вказівки тієї сторони кримінального провадження, яка спеціаліста залучила до роботи;

– За наявності обставин, визначених законом, заявити самовідвід [3].

Спеціаліст несе передбачену законом відповідальність в тому випадку, коли він надав завідомо неправдивий висновок. У випадку, коли спеціаліст не прибуває без повідомлення про причини такого неприбуття або взагалі без поважних причин до суду, на нього покладаються витрати, пов'язані з оголошенням перерви в судовому засіданні.

Основною метою діяльності спеціаліста є виявлення та вилучення прямих слідів кримінального правопорушення, а також різних документів та предметів, що можуть бути речовими доказами в кримінальному провадженні.

Необхідно відмітити, що спеціаліст не є суб'єктом доказування, хоч він і працює з доказами. В його обов'язки входить зауважувати на певних нюансах, обставинах та коментувати ті чи інші моменти, що виникають в ході розслідування. При чому під час надання таких зауважень спеціаліст не може виходити за межі своєї компетенції. Важливим є також той факт, що такі коментарі та роз'яснення повинні здійснюватись доступною для неспеціалістів мовою та термінами, тобто бути доступні сприйняттю в умовах судового засідання, бо вони становлять зміст роз'яснень [10; 11].

В рамках нашого дослідження варто розмежувати компетенцію спеціаліста та експерта з метою уникнення колізій та помилкового тлумачення норм закону. В рамках виконання своїх обов'язків експерт надає висновок, який є офіційним документом та згідно чинного законодавства є самостійним джерелом доказів. В той час, як спеціаліст здійснює лише консультативну діяльність або надає технічну допомогу в рамках розслідування. В такому випадку висновки спеціаліста не є самостійними доказами, вони загалом зазначаються в протоколі слідчої або судової дії. Загалом висновки спеціаліста є допоміжним матеріалом для висунення версій, перевірки фактів чи мотивування рішень [12].

Також варто зазначити, що спеціаліст під час огляду місця вчинення кримінального правопорушення здійснює пошук, виявлення, фіксацію та вилучення матеріалів, застосовуючи при цьому різні прилади та технічні засоби. Тоді як

експерт здійснює виключно дослідження вже зібраних та направлених йому доказів та відповідно формулює висновки з питань, що йому поставлені.

Щодо спільних рис, то і експерт, і спеціаліст володіють спеціальними знаннями, які вони застосовують для розслідування кримінальних правопорушень [13]. Для якісного виконання покладених на них обов'язків спеціаліст та експерт вправі ознайомлюватись з усіма матеріалами по справі в рамках своїх повноважень. Також як експерт, так і спеціаліст мають право на винагороду за свою діяльність та на забезпечення безпеки, коли існує загроза життю та здоров'ю.

Заслуговує на увагу також аналіз правового статусу фахівця в галузі права, якого в перспективі збираються додати в перелік учасників кримінального провадження, згідно з проектом закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо науково-консультативного забезпечення у кримінальному провадженні та провадженні в справах про адміністративні правопорушення». В положеннях Кримінального процесуального кодексу України про фахівця в галузі права згадується, проте обсяг та особливості його повноважень в тексті документу відсутні.

Згідно з проектом закону, фахівцем в галузі права вважається особа з науковим ступенем та/або вченим званням, що надає обґрунтований висновок на відповідні поставлені питання. Фахівець зобов'язаний з'являтися в суд за його викликом та надати додаткові роз'яснення в разі необхідності. Фахівця в галузі права можна залучати за рішенням суду за відповідним клопотанням сторони. Коли суд здійснює виклик фахівця в галузі права, то фахівець має право на отримання інформації щодо мети такого виклику. В разі, якщо фахівець не володіє відповідними знаннями, то за ним залишається право на відмову від участі в судовому провадженні.

Як і експерт, спеціаліст, так і фахівець в галузі права має право на відповідну оплату своєї діяльності і підготовки висновку, та відповідно на компенсацію витрат за такої необхідності.

Загалом висновок фахівця в галузі права міститиме відповіді на питання щодо вирішення тих чи інших колізій або конкуренцій норм, дії закону в просторі, часі та за колом осіб. Більше того висновок може містити відповіді щодо особливостей тлумачення змісту норм іноземного права з урахуванням практики їх застосування у відповідній країні [14]. Існують деякі застере-

ження щодо висновку фахівця в галузі права, такі як неможливість існування у висновку оцінки доказів або ж посилань на їх недостовірність або достовірність, про недоліки або переваги доказів [15]. Також у висновку не може міститись інформація щодо вказівок на рішення, що має бути прийнято судом. Важливо зазначити, що висновок фахівця в галузі права, як і висновок спеціаліста (на відміну від висновку експерта) має допоміжний характер, не носить обов'язкового характеру для суду та відповідно не є доказом. При цьому суд може посилатись на такий висновок лише в якості додаткового джерела відомостей, але при цьому роблячи самостійні висновки щодо обставин по суті справи.

В разі прийняття Верховною Радою України даного закону, коло учасників кримінального провадження розшириться, а тому всі подальші зміни та нововведення повинні узгоджуватись з уже існуючими положеннями про експерта та спеціаліста з метою унеможливлення колізій та неправильного тлумачення прав та обов'язків зазначених суб'єктів.

Висновки. Активний науково-технічний прогрес, винахідливість правопорушників, сама складність кримінального процесу зумовили необхідність залучення до розслідування кримінальних правопорушень осіб, які володіють певним спектром специфічних знань та є компетентними в тій чи іншій сфері.

Залучення таких осіб має на меті перш за все збільшення ефективності, якості та швидкості розслідування кримінальних правопорушень, роботи суду та слідчих, а також встановлення істини в тій чи іншій справі. Завдяки залученню експертів, спеціалістів та фахівців в галузі права підвищується рівень дотримання принципів об'єктивності, повноти та всебічності досудового слідства, а також забезпечення поваги до прав та свобод особи, її честі та гідності.

На основі вище наведеного з упевненістю можна зробити висновок, що правові статуси експерта, спеціаліста та фахівця в галузі права мають як спільні, так і відмінні риси. Особливою та найбільш значимою відмінністю є статус висновку, що ними надається. Висновок експерта виступає безпосереднім доказом для суду, тоді як висновок спеціаліста та фахівця в галузі права носить допоміжний та консультаційний характер і на його підставі суд вже робить свої безпосередні висновки. Спільними рисами є право на оплату своєї діяльності, володіння певними спеціальними знаннями, вміннями та навичками, право на забез-

печення безпеки та ознайомлення з відповідним спектром матеріалів по справі. В той час як спеціаліст займається виявленням та збором таких матеріалів, експерт лише займається їх дослідженням, що становить особливу відмінність між цими двома суб'єктами.

Список літератури:

1. Шуневич К.А. Судова експертиза у кримінальному процесі Італії. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2020. № 1, С. 122–129.
2. Сенченко Н.М., Ющенко М.С. Участь експерта в кримінальному провадженні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. № 3, С. 227–231.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#top> (дата звернення: 22.05.2023).
4. Шемшученко Ю.С. *Юридична енциклопедія*. Київ: Українська енциклопедія, 1998. Т. 2. 672 с.
5. Романюк Б.В. Окремі питання вибору спеціаліста для проведення експертизи на досудовому слідстві. *Право України*. 2003. № 1, С. 160–168.
6. Про судову експертизу: закон України від 25 лютого 1994 року № 4038-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 22.05.2023).
7. Підгорецька, Ю., Рогатинська Н. Процесуальний статус спеціаліста в кримінальному провадженні. *Наукові Записки. Серія: Право*. 2022. № 12, С. 147–151.
8. Волобуєв А. Ф. Проблеми методики розслідування розкрадань майна в сфері підприємництва: монографія. Харків: Видавництво Університету внутрішніх справ, 2000. 336 с.
9. Пиріг І. В. Залучення спеціаліста до проведення слідчих дій. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ України*. 2013. № 1, С. 511–517.
10. Бойко О. П., Гаркуша А. Г., Захарко А. В., Литвинов В. В., Рогальська В. В., Сербін М. М., Солдатенко О. А., Федченко В. М., Черняк Н. П. Кримінальний процес: підручник. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Ліра ЛТД, 2017. 337 с.
11. Особливості правового статусу спеціаліста у кримінальному процесі. URL: <https://prikhodko.com.ua/my-i-zmi/my-i-zmi/video/osoblyvosti-pravovogo-statusu-speczialista-u-kryminalnomu-proczeni/> (дата звернення: 22.05.2023).
12. Лобойко Л. М., Банчук О. А. Кримінальний процес: навч. посіб. Київ: Ваїте, 2014. 280 с.
13. Надіжко М.М. Використання спеціальних знань у судово-експертній діяльності: теоретико-правові аспекти. *Криміналістичний вісник*. 2020. № 1, С. 25–36.
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо науково-консультативного забезпечення у кримінальному провадженні та провадженні в справах про адміністративні правопорушення: проект закону України № 4295 від 30.10.2020. *Верховна Рада України*. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/LI03533A?an=3> (дата звернення: 22.05.2023).
15. У КПК з'являться фахівці з питань права – нові учасники кримінального провадження в суді. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/184034-u-kpk-zyavlyatsya-fakhivtsi-z-pitan-prava-novi-uchasniki-kryminalnogo-provadzhennya-v-sudi> (дата звернення: 22.05.2023).

Svintsytskyi A.V. COMPARATIVE ANALYSIS OF THE LEGAL STATUS OF AN EXPERT, SPECIALIST AND LEGAL PROFESSIONAL AS SUBJECTS OF CRIMINAL PROCEEDINGS ASPECT

The article is aimed at defining the characteristic features of the legal status of an expert, specialist and legal professional as subjects of criminal proceedings, analysing the distinctive and common features of the legal status of these subjects, and also providing a detailed analysis of the problematic aspects of involving an expert, specialist and legal professional in criminal proceedings. The relevance of the topic chosen by the authors is determined by the similarity of the categories selected and the scope of their powers, which in turn entails a number of problems in the interpretation and application of the provisions of legislation in this aspect in practice. In the context of active integration of specialised knowledge into judicial proceedings, when all court cases require expert, specialist and legal professional opinions, the problems of the legal status of these subjects are of particular relevance. After all, the protection of individual rights and freedoms in criminal proceedings is a multi-stage and rather complex work of pre-trial investigation bodies and courts, based on the processing of a significant amount of evidence and additional specific information. Therefore, it is very often mandatory and necessary to involve an expert, specialist or legal professional in the course of criminal proceedings, as these subjects have a certain amount of knowledge in a particular area and are therefore important subjects of the criminal process. Moreover, the process and scope of involvement of an expert, specialist and legal professional, and the existence of similar and distinctive features in their activities cannot

be ignored by forensic science within the framework of developing specific methods for improving expert activities, activities of a specialist and a legal professional in the field of law and increasing the efficiency of such activities. The article analyses the procedural position of these subjects as defined by the current Criminal Procedure Code of Ukraine, special regulations and proposals submitted to the Verkhovna Rada of Ukraine on regulation of the procedural position of a legal professional.

Key words: *expert, expert activity, expert opinion, specialist, legal professional, legal status.*